

پارانویای اردوغان

اردوغان خود زندان را تجربه کرده بود به خاطر خواندن شعری با رنگ و لعاب دینی، که او را از تصاحب بلافاصله دفتر ریاست جمهوری پس از پیروزی حزب عدالت و توسعه در نوامبر 2002 بازداشت.

آران نیوز: از زمانی که رجب طیب اردوغان رئیس جمهور ترکیه، در اواخر سال 2002 برنده انتخابات عمومی شد، وسواس این ایده را داشت که قدرت از طریق یک کودتا از چنگ او بیرون خواهد آمد. او دلایل خوبی هم برای این نگرانی داشت؛ پایه های اولترا سکولار در ترکیه، در رده های بالای قوه قضاییه و نظامی این کشور سال هاست که حضور دارد و مردانی هستند که هیچ ابایی از اعلام نفرت و بیزارگی خود از اردوغان و متحدان سیاسی اش ندارند.

اردوغان خود زندان را تجربه کرده بود به خاطر خواندن شعری با رنگ و لعاب دینی، که او را از تصاحب بلافاصله دفتر ریاست جمهوری پس از پیروزی حزب عدالت و توسعه در نوامبر 2002 بازداشت. در سال 2007، ارتش در بیانیه ای مخالفت خود را با نامزد حزب عدالت و توسعه اعلام کرد، نامزدی که حالا تا حد زیادی قامت یک رهبر را پوشیده بود. در سال 2008 این حزب به سختی از خطر رای دادگاه عالی ترکیه مبنی بر ممنوعیت و منع فعالیت، به جرم «فعالیت های ضد سکولار» گریخت.

تمام تلاش های این نهاد های قدیمی اما تا حد زیادی نتیجه معکوس داشت و تنها به تقویت محبوبیت اردوغان منجر شد. گسترش این محبوبیت باعث شد در سال های ابتدایی او سیاستی کمتر تهاجمی را پیش بگیرد اما در عوض در سال های اطمینان از قدرت، گولنیست ها یا پیروان رهبر در تبعید فتح الله گولن، شلاق وسواس اردوغان را حسابی حس کردند. وسواسی که رفته رفته به پارانویا تبدیل می شد.

از سال 2008 تا 2013، برای گولنیست ها در پلیس، قوه قضاییه و رسانه ها یک سری توطئه ساختگی به عنوان تلاش بر علیه اردوغان ساخته و هر بار این نمایش اسفبارتر از گذشته اجرا شد. محاکمه های نمایشی پر شور برای افسران نظامی، روزنامه نگاران، سازمان های غیردولتی، اساتید دانشگاه ها و سیاستمداران کرد برگزار شد. اردوغان ممکن است خود به این اتهامات باور نداشته باشد - فرمانده ای نظامی که خود اردوغان با او از نزدیک کار کرده بود در میان به زندان فرستاده شده ها بود - اما این تعقیب و گریزها در خدمت هدف او هستند. ترس اردوغان از سرنگونی را تغذیه می کنند و بقایای هنوز زنده و فعال رژیم سکولار را، از بوروکراسی نظامی و غیرنظامی بیرون می کنند.

گولنیست ها انگیزه دیگری هم داشتند. آنها قادر بودند تا هواداران خود را در رده های خالی افسران ارشد نظامی فرار دهند. گولنیست ها دهه ها زمان صرف این کردند که در ارتش نفوذ کنند هر چند رده های فرماندهی از دسترس آن ها دور باقی مانده بود. این فرصت آن ها بود. طنز بی پایان کودتای شکست خورده ماه جولای، که توسط سکولارهای ترکیه مهندسی نشده بود اما افسران گولنیست در آن نقش داشتند، به اردوغان اجازه داد تا جای آنها را پاکسازی کند.

در پایان سال 2013، متحدین اردوغان با گولنیست ها در جنگی آشکار بودند. با شکست دشمن قدیمی یعنی باند سکولارها، شانس کمی برای گولنیست ها باقی مانده بود. اردوغان تقریباً تمام راه ها را روی مدارس و تجارت های گولنیست ها بسته و حضور آنها را در بوروکراسی دولتی پاک کرده بود. پاکسازی عمده نظامی هم در راه بود و ظاهراً حرکت افسران اقدامی پیشگیرانه بود.

در هر صورت، تلاش برای کودتا، پارانویای اردوغان را کامل کرد و توضیحی شفاف برای این بود که سرکوب گولنیست ها و سایر مخالفان دولت تا چه حد باید بی رحمانه و گسترده باشد. از 15 جولای، علاوه بر خلع 4 هزار افسر، 85 هزار مقام دولتی از کار برکنار شدند و 17 هزار نفر نیز زندانی شدند. تعداد بسیار زیادی روزنامه نگار بازداشت شدند از جمله بسیاری که هیچ ارتباطی با جنبش گولن نداشتند. و برای تمامی این اعمال هیچ گونه حکم قانونی و دادرسی وجود نداشت.

یک رهبر بزرگ اما به شکلی متفاوت با این کودتا برخورد می کرد. کودتای شکست خورده ترکیه فرصتی نادر برای وحدت ملی بود. تمام احزاب سیاسی، از جمله حزب کرد دموکراتیک خلق، تلاش برای کودتا را محکوم کردند. اکثریت قریب به اتفاق مردم عادی صرف نظر از گرایش سیاسی، حامی اردوغان در جریان کودتا بودند. اردوغان می توانست از این فرصت برای افزایش محبوبیت خود فراتر از اسلام گراها و در بین لیبرال ها، سکولارها و کردها برای ایجاد یک اجماع سیاسی جدید در حول هنجارهای دموکراتیک استفاده کند. او شانس این را داشت تا یک میراث دموکراتیک ایجاد کند.

در عوض او تصمیم گرفت تا اختلافات را در ترکیه تعمیق و حاکمیت قانون را تضعیف کند. او با اخراج و زندانی کردن هر گونه مخالفی که ممکن است حتی نقش مهمی هم در کودتا نداشته باشد پا را حسابی فراتر از قانون گذاشت. آکادمی های مارکسیستی، روزنامه نگاران کرد و منتقدین لیبرال در کنار طرفداران گولنیست جارو شدند. اردوغان همچنان با پارانویا پیش می رود و به دور از فکر صلح با شورشیان کرد، به نظر از جنگ با آنها لذت می برد.

متأسفانه این یک استراتژی برنده است. نگه داشتن کشور در حالت آماده باش در برابر دشمنان باعث برافروختن احساسات ملی - مذهبی در خدمت حفظ پایگاه اردوغان می شود و نیروها را به گرد او بسیج می کند. با خنثی کردن دو حزب اصلی مخالف، که هر دو بسیار ناسیونالیستی عمل می کردند، جبهه ای از متحدان قابل اعتماد در جنگ با شورشیان کرد ایجاد شده است.

به شکلی مشابه، هجوم اردوغان به گولن و جنبش او به نظر بیشتر یک فرصت طلبی سیاسی است تا تلاش برای سازمان دادن دوران بعد از کودتا و برقراری عدالت. اردوغان و وزرایش به صورت بی وقفه در مورد عدم تمایل ایالات متحده برای استرداد گولن به ترکیه شکایت می کنند با این حال، نزدیک به دوماه پس از کودتا، هنوز هیچ گونه مدارک و شواهد رسمی از مجرم بودن گولن برای آمریکایی ها ارسال نشده است. شعارهای ضدآمریکایی در ترکیه خوب جواب می دهد و اردوغان از آن بهره برداری می کند.

دادستان تحقیق در رابطه با کودتا می گوید یکی از ژنرال های رده بالای ارتش که گروهان کودتاگران بود شهادت می دهد که کودتاگران آن شب خواستار تماس با گولن بودند. این همچنان به عنوان محکم ترین دلیل برای نقش داشتن گولن در کودتا باقی مانده است. اردوغان در تلاش برای متقاعد کردن جهان برای نقش داشتن گولن در کودتا، فرمانده نظامی اش را در مقابل رسانه ها به رژه در می آورد تا توضیح دهد در شب کودتا چه اتفاقی افتاده است. با این حال هنوز این ژنرال نه اجازه دارد با مردم صحبت کند نه کس دیگری اجازه دارد از او سوالی بپرسد تا هیچ گمانه زنی درباره نقش او در کودتا نشود.

به این ترتیب هیچ گاه نقطه پایانی بر چرخه قربانی ها در ترکیه وجود ندارد، از اسلام گرایان، کمونیست ها، سکولارها، کردها و حالا گولنیست ها همیشه یک نفر برای قربانی شدن وجود دارد. اردوغان دوباره همان اشتباه غم انگیزش در سال های 2009-2010 را انجام می دهد: استفاده از محبوبیت گسترده خود برای تضعیف دموکراسی و حاکمیت قانون به جای بازگرداندن آنها، که در نتیجه برقراری عدالت و آشتی سیاسی در آینده بسیار مشکل تر می شود. اردوغان دو بار این شانس را داشت که به یک رهبر بزرگ تبدیل شود اما با تحمیل هزینه هایی قابل توجه به میراث خودش - و حتی هزینه هایی بیشتر به ترکیه - او هر دو بار این شانس ها را هدر داده است.

منبع: پروجکت سیندیکیت / مترجم: روزبه آرش